

פרוטוקול מס' 157

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, מיום ד',
כ" בכסלו תשל"ב (8.12.71), בשעה 8.30.

נכחו:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
י.ה. קלינגהופר
מ. בן-פורח
ש. פרידמן
ד. ארזי
א. אנקוריון
ש.ז. אברמוב
ח.י. צדוק
ב. הלוי
מ. פרוש

מוזמנים:

פרופ' א. ידין
א. שפט
מר רותם
עו"ד קפרט
- משנה ליועץ המשפטי לממשלה
- יועץ משפטי למשרד הפנים
- משנה למנכ"ל משרד הפנים
- ממנה ארצי על הבחירות

מזכירת הוועדה:

גב' ר. פלחי

רשם:

א. סידי

סדר-היום: חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וכהונתו), תשכ"ט-1969
(סעיפים 3 ו-4)

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וכהונתו). תשכ"ט-1969

היו"ר י. גולדשמידט:

אני פותח את הישיבה.

ר. ארזי:

לסדר הדיון: אני סבור שהוועדה כולה, ויותר מכולנו היושב-ראש, אחראים על המצב. בו שורה די ארוכה של חוקים מונחת כאבן שאין לה הופכין. אני חושב שיש לעשות איזו רביזיה לגבי הזמן. לא נוח לי להעלות שאלה זו דווקא היום. כאשר דנים בחוק הרשויות המקומיות, משום שיכול להתפרש שאני מתכוון לנושא זה, אם כי בין השאר אני מתכוון גם לנושא זה, אבל דומני שאין אצו מסתדרים עם הזמן. אם נראה את רשימת החוקים המחכה לנו, ונוסיף עליה את החוקים הצפויים לנו בעתיד, זה מחייבנו לטכס עצה איך בכל-זאת להתקדם. יש הרבה הצעות חוק פרטיות שלא טיפלנו בהם. אני מניח שיהיו גם הצעות לשינויים בחוק הבחירות לכנסת, מצד משרד הפנים או מצד חברי, ואותן בוודאי לא נוכל לדחות. אני מבקש כי היושב-ראש יביא לנו הצעה איך נוכל להתקדם.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מודה לך על ההערה. חשובתי פשוטה במידה רבה: החברים צריכים להקדיש יותר זמן לוועדה. אז אפשר יהיה לקדם את העניינים. מה שקורה הוא, שכל עבודתנו צריכה להידחק מיום שני בבקר עד יום רביעי בשעה אחת-עשרה, או לכל היותר עד שתיים-עשרה, אם יוחלט לפתוח את ישיבות המליאה בשעה 12. ידוע שוועדת משנה אחת, בראשותו של חה"כ פרידמן, הפסיקה את עבודתה משום שאין החברים באים לישיבות (ביום ראשון אחה"צ). אני מקיים ועדח משנה אחת לחוק החוזים, ובדרך-כלל מתור 9 חברי הוועדה נוכחים 4 או 5, אבל בעזרת פרופ' ידין ועוזריו אנחנו מקדמים את החוק. הוא הדין בוועדת משנה של שני חברים ביום ה'. לכל יתר המועדים אין הענות מצד החברים, ואין אני נוטה להעביר חוקים בנוכחות חבר או שניים, מפני שזה לא יהיה טיפול אחראי בעניין.

הצעתי ליושב-ראש הכנסת להתיר לנו לקיים ישיבה אחת ביום ה' בחל-אביב, מפני שיש סברה שלישיבה זו נוכל לגייס מספר ניכר של חברים. נתקלתי בסירוב מוחלט, אם כי ועדות אחרות כן מקיימות ישיבות בחל-אביב.

יש עכשיו סיכוי אחת, שהוועדה המשותפת שדנה בסעד משפטי, והיושבת ביום שלישי בין שלוש לארבע, חסיים את עבודתה בעוד שבוע, ואני שוקל אם לקבוע ישיבה נוספת של מליאת הוועדה ביום שלישי בין שתיים ושלושים לארבע.

סיכוי אחר הוא שנהקדם בשני החוקים הכבדים בהם אנו דנים בימי רביעי. לפני שפתחתי את הישיבה מסר לנו חה"כ בן-פורח, שהמו"מ הבין-סיעתי בעניין סעיף 8 בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וכהונתו) מתקדם ויש יסוד לתקווה או להנחה שאחרי הישיבה של היום, והישיבה הבאה ב-22 לחודש, תהיינה הסיעות מוכנות להציע פשרה, שלדעתו של חה"כ בן פורח תזכה לרוב בוועדה ובכנסת.

מ. בן-פורח:

הייתי מיעץ לחה"כ ארזי ולכל המתנגדים לחוק הנדון, שייצאו מתור הנחה כי פשרה לסעיף 8 תמצא, ועל כן מוטב שלא לבזבז את זמנה של הוועדה. לדעתי אפשר לסיים את הדיון בחוק תור מספר ישיבות.

7. ארזי:

בעקבות הערתך זו, אני מציע לכל החברים שבאמת מעוניינים בחוק זה לחכות עד אותו מועד בו תמצא הפשרה לסעיף 8. אני סבור שלאחר שנעבור את המיכשול של סעיף 8 נוכל לזרז את הדיון בסעיפים האחרים.

אני מחדש את ההצעה להפסיק את הדיון בחוק זה עד שתהיה הודעה בנוגע להסכם על סעיף 8. אני מוכן להציע, שלאחר שיהיה הסכם כזה נזרז את הדיון. ואני מוכן שאז נדון בו לא אחת לשבועיים אלא כל שבוע ואף כמה פעמים בשבוע.

הצעה שניה: לחדש את הוועדה בראשותו של חה"כ ביבי ולהעביר אליה חוקים. ועדה זו יושבת ביום שלישי בשעה 11.

הצעה שלישית: לבקש את יושב-ראש הוועדה לפנות עוד הפעם ליושב-ראש הכנסת בבקשה להתיר קיום ישיבה אחת של ועדה משנה ביום חמישי בחל-אביב.

היו"ר י. גולדשמידט:

אשר לוועדה בראשותו של חה"כ ביבי, חשבתי לחדש את פעולתה. חל עיכוב בלתי צפוי בהצעת החוק (נוסח משולב) של הגנת הדייר, שהיתה מיועדת לוועדה זו. אם עיכוב זה יימשך אציע לוועדה להעביר חוק אחר לאותה ועדת משנה.

אשר לקיום ישיבות בחל-אביב, יושב-ראש הכנסת ויושבי-ראש יתר הוועדות מתנגדים לכך, אם כי יש והם מקיימים ישיבות בחל-אביב.

אשר להצעתך להפסיק את הדיון בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וכהונתו), האם אתה מציע אותה באורח פורמלי?

7. ארזי:

כן, ומחזר הסכם מראש, שאם נעבור את המיכשול של סעיף 8 נדון אחר-כך בחוק

זה בצורה מזורזת.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוועדה החליטה כבר שיש להמשיך בטיפול בחוק. את סדר-יומה של ישיבה זו כבר איננו יכולים לשנות. כל השאלה מתעוררת לגבי ישיבה אחת בעוד שבועיים. הרגשתי היא שהזעזוע שילבוא בהורף הנזעזע נבא בגב, בעקבות החלטה להפסיק את הדיון בחוק. אינו שונה כאשר מדובר בישיבה אחת. היות ואינני רואה תמיכה בהצעת חה"כ ארזי, דומני שאין צורך להעמידה להצבעה.

בפעם הקודמת עסקנו במספר סעיפים. בעיני החברים ימצאו בחיקיהם מספר דפים שהכין לנו היועץ המשפטי משרד הפנים. הדף הראשון מכין המצית פסקי-דין נבחרים הדנים בבעיות כשירותו של אדם להיבחר ולכהן במועצת רשות מקומית. אחר-כך מובאים החיקוקים השונים בדבר הכשירות לבחור ולהיבחר למועצת רשות מקומית. אני מציע שמר שפס יזכיר לנו את מה שאמר לפני שבועיים בנושא זה כדי שנכנס למסלול הדיון.

סעיף 4

א. שפס:

קודם-כל הערה חיקון לדף פסקי-הדין. יש איזו אי-בהירות לגבי הנושא האחרון - עובד בשכר באותה עיריה. לאו דווקא "באותה עיריה". הכוונה היא גם לעובדי מדינה. ואני מבקש לחקן את הטעות הזאת.

אשר לתזכיר בדבר הזכות לבחור והכשירות להיבחר. קודם-כל - מי זכאי לבחור למועצה? זכאי לבחור למועצה כל מי ששמו נמצא בפנקס הבוחרים. יש כאן שני סוגי בני אדם: א) אותם אנשים שרשומים בפנקס הבוחרים לכנסת של איזור קלפי השייך לתחום רשות מקומית פלונית. כאן הראנו אין פנקס הבוחרים לכנסת שולב בחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב). תשכ"ט-1969, ואין הוראות אלה מראות שאדם, אשר עד היום הקובע מענו בתחום איזור הקלפי, או נרשם באותו איזור קלפי, הוא שייכלל, אם הוא עונה ליחד התנאים (גיל 18, אי-פסלות משפטית ועוד דברים מסוג זה) בפנקס הבוחרים.

ב) אמרנו שלגבי הבחירות ברשויות המקומיות יש עוד סוג אחד של אנשים שהם בעלי זכות בחירה: אותם אנשים הכלולים ברשימות בוחרים משלימות שהוכנו לכל איזור קלפי (נספחים), וכאן יש פירוט מי יכול להיכלל בנספחים. הקריטריון הוא: אדם שהיה יכול להיכלל בפנקס הבוחרים לכנסת והוא אינו אזרח ישראלי, כלומר, הוא חושב ישראלי ואינו אזרח ישראלי, יכול לבקש בי שמו ייכלל באותם נספחים.

אמרנו שנעשה יוצא-מן-הכלל לגבי חושבי מזרח ירושלים. מאחר ולגביהם נקבע שהם ייכללו בנספח ג' אם לא ביקשו זאת, וזה היה בשנת בחירות, הרי כל חושבי מזרח ירושלים, מעל לגיל 18 כאשר הוצא הצו, נכללו בנספח המתייחס למזרח ירושלים. אם לדייק - לאו דווקא מזרח ירושלים, מפני שהחוק נוסח אחרת: כל שטח שהמשפט והמינהל של מדינת ישראל יחולו עליו לפי פקוקת סדרי שלטון ומשפט. אולם בשלב זה יקו השטח היחיד שהצווים האלה חלים עליו, ולכן הדבר הזקוק רק על מזרח ירושלים.

כעת לסוגיה מי כשיר להיבחר. בישיבה הקודמת הבאתי את לשון סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965, שם יש קאטאלוג של אותם אנשים שהם זכאים להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר כחברי מועצה. בראשית הקאטאלוג הזה מופיעים התנאים החיוביים: שמו רשום בפנקס הבוחרים לאותה מועצה; ביום הגשת רשימת המועמדים הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה; מקום מגוריו הקבוע ביום הגשת רשימת המועמדים הוא בתחום אותה רשות מקומית. אחר-כך באים כמה תנאים שליליים: הוא אינו פסול לפי חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר), תשכ"ד-1964; הוא אינו פסול לפי סעיף 19 לחוק השופטים, תשי"ג-1953, סעיף 18 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, סעיף 15 לחוק הקאדים, תשכ"א-1961, או סעיף 21 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג-1962; הוא לא חוייב בפסק-דין סופי על עבירה שיש עמה קלון חור חמש שנים שקדמו ליום הגשת רשימת המועמדים או לאחר מכן, או אם חוייב כאמור חזר למעלה מחמש שנים - הוא נשא את ענשו לפני אותו יום; הוא לא הוכרז פסול דין לפי סעיף 8 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.

אחר-כך עברנו לסוגיה השלישית: מי אינו רשאי לכהן כחבר המועצה (להבדיל מלהבחר). כאן הבאתי את סעיף 120 לפקודת העיריות הקובע מי האנשים שאינם רשאים לכהן למרות שהם זכאים להיבחר. לפיכך המועצה המקומיות (א), נוסף על רשימת האנשים הפסולים לכהן, בחתום לסעיף 120 לפקודת העיריות, פסול לכהן גם מי שחוייב בדין בפסק דין סופי על עבירה שיש בה קלון, חור חמש שנים הקודמות ליום בו היה לחבר המועצה או שחוייב בדין כאמור לאחר שהיב לחבר המועצה.

הינ"ר י. גולדשמידט: כל זה שייך לסעיף 4. בסעיף 4 יש הוראה של הפניה, דהיינו: מי שזכאי לבחור למועצה זכאי גם לבחור לראש הרשות, ומי שזכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה זכאי גם להיות מועמד ולהיבחר ראש הרשות. חברי הוועדה רצו לדעת למה אנחנו מחייבים כאן. קיבלנו הסבר בעל-פה ועכשיו יש לנו

את כל מראי המקומות בכתב. מה שעלינו להחליט, באורח עקרוני, הוא: האם להסתפק בהפניה זו, כמות שהיא, או היינו מעדיפים לרכז ולפרט את החיקוקים המחייחים לסעיף זה, ואף להוסיף תנאים או לגרוע תנאים?

ה. י. צדוק:

המצב החוקי היום הוא, שכל מי שהוא כשיר להיבחר כחבר מועצה הוא ממילא כשיר להיבחר כראש רשות מקומית. השאלה העומדת לפנינו היא: האם השינוי בשיטת הבחירות מחייבת איזה שהוא שינוי בכשירות? בחוק זה אנחנו דנים בשינוי שיטת הבחירות ובשינוי מערכת הסמכויות. מצד שני יש מערכת כשירות, שבאודאי אפשר לשפרה, אבל לא זו השאלה העומדת היום לפנינו. בעתיד, כשנבוא לשפר אותה לגבי חברי המועצה, ממילא נשאר אותה גם לגבי ראש הרשות.

רק בעניין אחד, הוא עניין האזרחות, הבעתי דעתי בישיבה הקודמת, מתוך מגמה לקבוע קווליפיקציה נוספת לגבי ראש הרשות. אולם בהרהור שני אינני בטוח בכך. נדמה לי שלא רצוי ליצור מצב משפטי לפיו תושב מזרח ירושלים לא יהיה כשיר להיות ראש העיר.

מתוך כך אני מציע לאשר את הסעיף כמות שהוא.

שהוא.

א. אנקוריניו:

אני תומך בעמדתו של תה"כ צדוק.

ר. ארזי:

בישיבה הקודמת עוררתי את השאלה, האין זה נכון לומר, כי מועמד לראש הרשות הייב להיות תושב קבוע במקום לפחות שנה לפני הבחירות. מתוך החומר שקיבלנו אפשר להגיע למסקנה, שבמידה ודברים אלה הגיעו לבתי-המשפט הביעו אלה דעתם כי מן הראוי שהמועמד יהיה תושב המקום. הנמקה בית-המשפט: הנושא במשרה כזאת צריך להיות קשור למקום. אם מציעי שיטת הבחירות החדשה סבורים, שאדם אשר ייבחר בבחירות ישירות צריך להיות מוכר לאנשי המקום, מכיר את בעיותיו ואח בעיות המקום, ומתוך כך הם מוכנים להעניק לו סמכויות נוספות, צהכרה שאדם כזה יהיה קשור למקום לא רק מאותו רגע שמגישים את רשימת הבחורים, אלא תקופה מסוימת לפני כן. אחרת עלול להווצר מצב של השתלת ראשי רשויות מן החוץ. אינני רואה פסול בהבאת כוחות למקומות בהם הם חסרים, אך בתנאי שאין זו השתלה מלאכותית - לוקחים חדר במלון שבע חודשים לפני הבחירות והופכים אותו מועמד כביכול לחושב המקום. אני סבור שאדם הגר במקום בפועל במשך שנה יכול ללמוד את בעיות המקום וכתום המועד הזה יש הגיון כי יציג מועמדותו לראש הרשות.

מר רותם:

אני תומך בהחלט במה שנאמר על-ידי תה"כ בן-פורת, דהיינו, שמסמעות החוק הרבה יותר רחבה מאשר הפתרון החלקי לבעיית ההדחות. כאן יש משום שינוי ערכים אשר צריך להביא לשיטה חדשה בנוהג לרשות המקומית. השיטה שלנו היום מבוססת על השיטה האנגלית, שאני קורא לה יצוגית-ציבורית. באנגליה בוחרים ראש עיר לשנה. תפקידו להשתתף בטכסים ולנהל את ישיבות המועצה. ואילו הפקידות הגבוהה היא המנהלת את עניני העיר.

ברוב ארצות העולם עברו לשיטה המינהלית המקצועית, לפיה יש הפרדה בין הרשות המבצעת לרשות המחקקת גם בתחום המוניציפלי. לפי שיטה זו המועצה המקומית צריכה להצטמצם בשטח התחיקתי, לקבוע מספר דברים בשביל ההנהלה, ואילו ההנהלה היא מקצועית ולא מוליטית. גם מר אילון בהופיעו בפני הוועדה אמר, שלדעתו ראש העיר אינו צריך להיות אישיות מוליטית. הוא גם טען שאין אכזריות קאדרים חדשים לראשי רשויות מקומיות.

היום יש בין ראשי הרשויות המקומיות בישראל מספר אנשים שהתמחו בבעיות השלטון המקומי, שאפשר לראותם כבעלי מקצוע לניהול מקומי (למשל, חה"כ יפרח ומר אלדורטי). אנשים אלה יכולים לתרום מידיעותיהם לרשויות מקומיות אחרות ולדעתי הם יכולים להיות מועמדים לבחירות במקומות יותר גדולים. לכן אבקש את הוועדה לדון בהצעת חה"כ בן-פורת למחוק בין תנאי הכשירות החנאי שהמועמד לראש הרשות צריך להיות תושב המקום. כלומר, מועמד יכול להיות כל מי שרשום בפנקס בוחרים כלשהו לרשות מקומית. שוחחתי על כך עם רוב ראשי הרשויות המקומיות. כולם מסכימים להצעה זו. מפני שתוצאה יכולה להיות דבר מאד חיובי. אין שום אסון בזה - לדוגמה - אם מר טדי קולק יציג מחר את מועמדותו לראש עיריית חל-אביב. המקצועיות בניהול רשות מקומית אינה קשורה למקום. לפעמים, ראש רשות קטנה יכול להכיר יותר טוב את הבעיות המוניציפליות מאשר ראש עירייה גדולה אשר עיקר תפקידו לנהל את ישיבות המועצה.

א. שפט:

היתה הערה אחת בלתי מדוייקת בדברי חה"כ ארזי: לפי פסקי-הדין שהיו בענין זה לא די שאדם ישכור חדר במלון כדי שיראהו תושב המקום. אם הוא אמנם גר במלון עליו להראות שהוא ובני ביתו גרים באותו מלון. הפסיקה הנוכחית אומרת, שהעברה כזאת בהחלט אינה מספיקה, ואפילו אם אתה משנה את מענך במרשם האוכלוסין - אין השינוי הזה מספיק כדי להכשירך להיות מועמד.

היו"ר י. גולדשמידט:

ברצוני להתייחס לשאלה שעורר חה"כ ארזי. עמדתי על רעיון השורשים העמוקים של המועמד באותו מקום גם בהזדמנות אחרת ושאלתי: האין זו פיקציה? המקומות הגדולים בוודאי שיכולים לפרנס את עצמם מבחינת כוח-אדם מוטנציאלי להנהלת העיר. אולם דווקא באותם מקומות בהם אנו עדים לתופעות של כלנתריזם והדחות אין שפע של כוחות מקומיים. אין הם נמצאים היום במצב - ואני מניח שזה לא יקרה גם בעתיד הקרוב - של צמיחת מנהיגים מקומיים משכמם ומעלה אשר יצליחו להשתחרר מכל מיני התחייבויות קשרים אישיים וכו'.

לפי הצעת חה"כ ארזי יוצא, שהבאת אנשים

מהחוץ לניהול המקום היא כמעט בלתי אפשרית. ואם עד עכשיו הצליחו מפלגות להביא אדם מהחוץ לאיזו עירית פיתוח, הרי אם נגדיל את תקופת הישיבה במקום לשנה יתקשו בזה ביותר מכל מיני אספקטים - אישי, ארגוני, כספי וכו'. יוצא, שאם הצעת חה"כ ארזי תתקבל פירוש הדבר שכל מקום ומקום צריך להתפרנס ממה שצומח בחוכו. ואז ברור שהרבה מקומות קטנים, בהם אין מסורת של ניהול ציבורי תקין, יתקשו מאד למצוא את האנשים המתאימים שיעמדו בראש הרשות המקומית. לכן, החמרה בכיוון זה בוודאי אינה משרחת אתמטרות החוק.

יש גם אספקט אחר לבעיה זו. ראש עיר, הרואה

קררירה בתפקידו זה, במובן החיובי של המושג הזה, מוגבל היום למקום שהוא גר בו. באיזור חל-אביב רבתי, ברדיוס לא גדול, יש אולי צער עיריות, אבל כל אחד מוגבל למקום מגוריו. ומאד יתכן שראש עיר פלוני, של אחת הערים הקטנות חל-אביב, מתבלט במידה כזו בכשרו שהוא מגיע לשיעור קומה מתאים לעיר גדולה יותר. לראש עיר כזה אין כל אפשרות לפתח את עצמו ואת הקריירה שלו בדרך טבעית. משום שאין הוא יכול להגיש את מועמדותו לעיר אחרת, ואילו עבר לאותה עיר במועד הדרוש לפי החוק - היה מוסל את עצמו מכהונה בעיר שלו.

אם דוגלים בשיטת הבחירה הישירה והאישית,

מתוך הנחה, שפלוני מסוגל לבצע את הריפורמה הדרושה במנגנון של אותה רשות ולהצמיד אותה קדימה, צריכים להיות עקביים ולומר: בוחרים באדם

הטוב ביותר הנראה בעין במסגרת המדינה - אינני יודע אם אפשר לוותר על אזרחות - שהוכיח את עצמו ושיש יסוד לקוות כי יישא את כשרונותיו באותו מקום. יש אנשים שהצליחו בדרך בינונית ושיש כל היסוד להניח כי יצליחו גם בדרך גבוה יותר. אולם אם נשאר את התנאי של ישיבה במקום, לא נוכל להגיע אף פעם למצב שאדם מוכשר במקום מסויים יתקדם ויגיע למקום גדול יותר. בכך אנחנו מתכחשים לאחת המגמות ומטלוח החוק, כפי שהציגן ד"ר רוזן, ולשאלתי לא הייתה לו תשובה. אני חושב שיש הזדמנות להתייחס לבעיה זו.

מר רותם: זה גם מונע להביא אנשים למקומות קטנים.

ש.ז. אברמוב: אני מתנגד להצעת חה"כ ארזי. אני סבור שעלינו לעודד אימפורט של ראשי עיר. גם מסיבות שמנה נציג משרד הפנים וגם מסיבות אחרות. לא קל לו לאדם להיבחר אם איך הוא בן המקום. אבל אם יש סברה שאדם מסויים עשוי למשוך קולות ולעורר תשומת-לב - עלינו לעודד תופעה זו. חה"כ ארזי יסכים אתי, שאנשי המקום נוטים ממילא לבחור באיש המקום; אבל אם יימצא איש דגול אשר הציבור ירצה בו, יש להניח כי זה איש שיש לו את הכישורים הדרושים לחמקיד זה.

לאור השיקולים שהעלה היושב-ראש, חושבני שמן הראוי לשקול ביטול ההכשרה הרזידנציאלית של המועמד, ולומר בגלוי ובפה מלא: יכול אדם להיות ראש רשות מקומית ללא קשר עם הכשרה רזידנצי-אלית. אם כוונתנו שהוא ילמד את בעיות המקום מראש - חצי שנה או שבעה חודשים אינם מספיקים. מאידך גיסא, אם השיקול הוא שהפונקציה של ראש הרשות היא ניהולית במהותה, עם תוספת של מנהיגות, הרי אין הוא זקוק להכשרה כזאת.

גם אינני סבור שיש צורך לומר בפירוש שהוא צריך להיות אזרח ישראלי. הנסיון שלנו מלמד, שעוד אף פעם לא נעשה נסיון להעמיד כמועמד אדם שאינו אזרח. אינני חושב שיימצאו רבים מאנשי המקום שירצו להצביע בעד אדם שאינו מוצא לנכון לבקש אזרחות ישראלית.

הי"ר י. גולדשמידט: אני מתנגד שיוכל להיות מועמד גם מי שיש לו אזרחות ישראלית ואזרחות זרה בעת ובעונה אחת. לדעתי, אדם שאינו נוכח לקשור את גורלו עם ישראל באופן בלעדי - בל יעמוד בראש רשות.

ח.י. צדוק: לשאלת האזרחות. היום הדוגמה היא ירושלים. מבחינה חוקית אפשרי מצב בו איזור בית-לחם ייהפך לאיזור שבו חלים ההגבלות המשפט והמינהל של מדינת ישראל. אז ייווצר מצב שבו כל תושבי העיר - שאינם אזרחי ישראל - לא יהיה אדם אחד שיהיה כשיר להיות ראש העיר. נדמה לי שזה לא מתקבל על הדעת.

י.ה. קלינגהופר: אני חומר בהצעת חה"כ צדוק, כלומר, שתנאי הכשירות להיבחר יהיו זהים לגבי חברי מועצה וראשי רשויות. בסעיף 10 להצעת החוק נאמר, שראש רשות שנבחר לפי חוק זה הוא חבר המועצה. האם נקבע שני סוגים של חברי מועצה מבחינת הכשירות להיבחר? איך יקבלו זאת שאר חברי המועצה? כבר מזה מתבקש שהתנאים יהיו זהים.

אשר לזיקה לחושבות. חה"כ ארזי מציע להחמיר ואילו מר רותם הציע להקל. מה שנוגע להחמרה אניא דוגמה: כדי שאדם יהיה מועמד לנשיא המדינה די שהוא יישב בארץ 10 ימים לפני יום בחירתו. כלומר, ביום ה-11 לפני הבחירה הוא יפול עדיין להיות תושב חוץ ולשבת בחו"ל. מספיקים לו עשרה ימי תושבות בישראל על-מנת שיהיה כשיר להיבחר לנשיא. מכאן עולה השאלה: לגבי אדם היושב בישראל,

ורוצה להיות מועמד למשרה מוניציפלית, האם יש הגיון להחמיר עד כדי כך ולדרוש שהוא יישב במקום במשך שנה מראש?

אשר להקלה. כאן יש בעיה שגם אני מחלבט בה. החנאי שהוא צריך להיות תושב המקום ביום הגשת רשימת המועמדים יכול להקשות על כל מגמה למשוך כוחות מעולים לאותו תפקיד.

א. שפס:
הוא צריך להיות תושב המקום ביום הקובע לגבי פנקס הבוחרים - ולא ביום הגשת רשימת המועמדים - כלומר בא' ניסן, ואסור לו לעזוב את המקום עד יום הבחירות, כלומר תוך שבעה חודשים.

י.ה. קלינגהופר:
אח דעתי טרם גיבשתי בשאלה זו. מה יש פרובלמטיקה שאני באמת מחלבט בה.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לקשר עם חברות במועצה. מלבד סעיף 10, שהזכרתי, ישנו גם סעיף 6 הקובע: אדם יכול להיות מועמד לראש רשות ברשות מקומית אחת בלבד; הוא יכול להיות מועמד לראש הרשות ולמועצה גם יחד, אך אם נבחר ראש הרשות יוסר שמו מרשימת המועמדים למועצה. לפי סעיף 10 ראש הרשות הופך באופן אוטומטי להיות חבר המועצה. כלומר יביו שני סוגים של מועמדים: אלה שיהיו מועמדים גם למועצה וגם לראשות המועצה ואלה שיהיו מועמדים רק למועצה. אם נקל כאן לגבי ראש הרשות ניצור שוב שני סוגים של נבחרים.

ב. הלוי:
אני חושב שמועמד לראש רשות מקומית צריך להיות תושב אמתי של המקום ולא שתול, לא מובא ולא מיובא, אני חולק על ההנמקה שזהו מעין מקצוע שאפשר לעשות בו קריירה. דווקא החיקון המוצע בחוק מגמתו שהוא ייבחר על ידי התושבים ומקרב התושבים. יש הבדל עקרוני בין שלטון מקומי לשלטון מרכזי-ממלכתי. בשלטון המרכזי כל החמקידים הממלכתיים מאוישים על ידי אנשים שבאים ממקומות שונים של המדינה. המטרה היא: ליצור מיצבור של אנשים מוכשרים שיטאו בתפקידים ממלכתיים. לא כן בשלטון המוניציפלי. העיר צריכה להיות מנוהלת על ידי אנשים היא. אחרת לא יהיה מובן לשלטון האוטונומי המקומי והעצמאי. אז מוטב לחוקק חוק לפיו שר הפנים ימנה את ראשי העיר לפי כשרונותיהם, ואם אין אדם מתאים במסולה - יקחו מבאר-שבע.

מ. רותם:
המציאות היא באמת כזאת.

ב. הלוי:
אנחנו מחוקקים חוק של בחירה ישירה, וייתכן זה עלבון למקום אם אין לו אנשים מתאימים לשלטון המוניציפלי. אני נגד כל מגמה של שתילה או יצירת פיקציות על-ידי הכאה מלאכותית של אנשים מהחוץ.

הועלתה פה השאלה: מה יעשו אותם ראשי עיר "מסכנים" שלא יוכלו להחקדם? משרת ראש הרשות אינה משרה פקידותית בסולם של דרגות. ראש הרשות מייצג את המקום כל זמן שהוא תושב שלו. אם הוא רוצה לייצג עיר אחרת - יעזוב את מקומו, יתיישב באותה עיר, ירכוש את אמון הציבור וייצג את מועמדותו.

עקרונית אני תומך בהצעתו של חה"כ ארזי - לא מפני ששנה זה יותר טוב משבעה חודשים, אלא מפני שזה מדגיש את כנות המועמד לקשור את גורלו עם גורל אותו מקום.

א. אנקוריזן:
 הצעת החוק מהווה שלימות מסויימת. לפיה יש זהות בין הכשירויות של ראש הרשות וחבר המועצה. נוכח עובדה זו לא הייתי כנראה שנובר את האיזון הזה על-ידי הצעה אפילו היא נראית טובה. נשאלת שאלה את המצב כך, וכעבור מספר שנים, אם נמצא לנכון, נכניס את החיקונים הדרושים.

ב. פרוש:
 אני טבור שהתועלת המוניציפלית דורשת, כי ראש הרשות לא יהיה שחול במקום אחר. אלא איש המקום, איש שמכיר את המקום. איש שמעוניין במקום. אם הוא יובא במקום אחר, ממילא יראה במשרה הזאת משרה פוליטית. נכון שאי-אפשר למסול אדם להיות מועמד אם ביום הקובע היה בדשימה הבוחרים, אפילו בא לאותו מקום במשרה זו בלבד. מפני שאין אפשרות לבדוק כוונות וצריך להיות איזה מיבחן חוקי אובייקטיבי. אבל אם התנאי הזה לא יהיה קיים אני חושב שנסתבר עם כל הצעה אחרת, משום שיראו בזה יותר משרה פוליטית מאשר ניהולית.

ג. ארזי:
 גם אני בעד אימפורט של כוחות - אבל לא אימפורט מלאכותי. אני בעד זה שחיה ניידות, שלא כולם יחדכדו באיזור תל-אביב רבתי, אבל לא לעשות זאת באורח מלאכותי. אין אני רוצה שאותו מועמד לראש הרשות יהיה תלוי באיזה מרכז מפלגתי ממנו יקבל הזדארת. נהיה בניי עם עצמנו. אם מדברים על יבוא של אנשים - מי יביא אותם? האם תתם אדם מוכשר מתל-אביב יחנדב ללכת לדימופה משום שאין מנהיגות מקומית באותו מקום? שום אדם מרטי לא יעשה זאת. המפלגה היא שתשלח אותו, וזה יצור מעמד של תלות בין הניבחר לבין המפלגה.

בכוונה לא הצעתי החמרה שאי-אפשר לעמוד בבחינה מהותית אין הבדל עקרוני בין תקופת הכשרה של 7 חודשים לחקוקת הכשרה של 12 חודשים. אבל דווקא אליבא דמציעי החוק המועמד לראש הרשות צריך להיות איש שיש לו קשר אמין עם המקום ולא להיפרך. ואם יש מגמה - שאינני מוסלה - להביא אנשים בעלי רמה ציבורית גבוהה לאותם מקומות בהם הם חסרים. הדבר הזה צריך להעשות בצורה כנה ולא מלאכותית. והאיש צריך להוכיח שהוא מעוניין באותו מקום על-ידי ישיבתו בו.

מר רותם:
 ברוב רובן של הארצות הדמוקרטיות, ובכלל זה אותן ארצות הדוגלות בשלטון מקומי עצמאי וחזק, החוק מאפשר להביא ראש עיר מהחוף. יש אפילו ארצות בהן אין תלירות לראש העיר אלא מיכרז. מפני שראש העיר הוא למעשה מקיד המנהל את העיר למי ההנחיות הפוליטיות של המועצה, והוא אפילו איננו חבר המועצה.

ב. הלוי:
 "סאון קלארק".

מר רותם:
 לא "קלארק" כי אם "מגיסטר". איש מקומות בהם הוא נבחר על-ידי המועצה.

ב. פרוש:
 מה הנוהג בארצות הברית?

מר רותם:
 הוא יכול לבוא מכל מקום. ראש עיריית ניו-יורק אינו חבר מועצה העיר.

ח. י. צדוק:
 בוויכוח האידיאולוגי אני שותף לדעה שהביע חת"ב הלוי, אבל לי מספיקה חושבות של 7 חודשים, כמוצע בהצעת החוק, ואינני בא להחמיר מעבר לזה.

היו"ר י. גולדשמידט:
 בסעיף 4 עלינו להכריע בנקודות אלה:
 (א) האם לנקוט בדרך של הפניה או בדרך של פירוש. (ב) הכשרת התושבות והאזרחות. לגבי תושבות יש שתי הצעות:
 (1) להשאיר את המצב הקיים. אם ננקוט בדרך של הפניה - זה יבלע בנוסח המוצע. (2) להאריך את התושבות לשנה. (3) לבטל את תנאי התושבות, לפי הצעת הה"כ אברמוב.

ש.ז. אברמוב:
 אם יהיה רוב להשארת הסטטוס-קוו - אני מוריד את הצעה.

היו"ר י. גולדשמידט:
 אם כך נשארות שתי אפשרויות. נצביע על הצעת הה"כ ארזי: תושבות של שנה לפני יום הבחירות, מול ההצעה להשאיר את המצב הקיים.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת הה"כ ארזי - תושבות של שנה - 2
 בעד השארת המצב הקיים - רוב
הוחלט: להשאיר את המצב הקיים מבחינת הכשרת התושבות הסתייגות לחה"כ ארזי והלוי.

היו"ר י. גולדשמידט:
 בישיבה הקודמת הועלתה הצעה, שמועמד לראש רשות מקומית חייב להיות אזרח ישראלי. אני מאמץ את ההצעה הזאת ומוסיף: רק אזרח ישראלי, כלומר לא בעל אזרחות כפולה.

הה"כ צדוק העלה לפנינו אפשרות פוליטית למיה החוק הזה יתול על איזור כמו בית-לחם, ואז איש מבין תושבי המקום לא יוכל להיבחר לראש העיר. אמנם זוהי טענה, אבל אם הכנסת תחוקק חוק כזה היא תידאג לתיקון מיוחד כדי למנוע אפשרות כזאת.

א. שפט: לא חייב להיות חוק. זה יכול להיות צו.

היו"ר י. גולדשמידט:
 אז ייעשו סידורים מתאימים כדי שתושב בית-לחם יוכל להיבחר כראש העיר. אמנם אני מבין שיש סיבות, ובכללן גם כלכליות - כגון קבלת קצבה וכו' - בגללן שומרים אנשים על אזרחות זרה, אבל נראה לי שאדם הרוצה להיות ראש רשות מקומית אינו צריך להיות בעל אזרחות כפולה.

א. שפט:
 יש אנשים - בעיקר עולים - הצריכים לעשות אקט פוזיטיבי כדי לוותר על אזרחותם הקודמת. אולם לא תמיד זה ניתן. מפני שיש מדינות אשר לפי חוקיהן אי-אפשר לוותר על האזרחות. אם בחוק זה נתנה תנאי שראש רשות מקומית אינו יכול להיות אזרח זר, עלולים להיות מקרים רבים של אי-בהירות בחחום זה, מפני שלפעמים קשה לקבוע זאת.

היו"ר י. גולדשמידט:
 המועמד יצהיר שהוא מוותר על אזרחותו הזרה.

א. שפט:
 הוא יכול לחת מצהיר בתום-לב, אבל אין בזה לשנות את הסטטוס מבחינת חוקית, משום שזה תלוי בחוקים של כל מדינה. ויתכן שאפילו איננו מכיר את החוק של ארץ מוצאו, ואז בעיות אלה יכולות להתעורר באמצע הכהונה. לפני שמחליטים אני מבקש את היושב-ראש לבחון היטב את הצעתו.

ב. הלוי:

אשר להצעת היושב-ראש בקשר לאזרחות כפולה, ברצוני להפנות את חשומת הלב לסעיף 14 (ב) של חוק האזרחות, לפיו אזרח ישראלי, שהוא גם אזרח חוץ, רואים אותו לענין חוקי ישראל כאזרח ישראלי. מה פירוש הדבר? - כאזרח ישראלי בלבד, כלומר אין מחשבים באזרחות החוץ שלו.

אשר לעצם השאלה, אם יש להסתפק בתושבות או לדרוש גם את הכשרת האזרחות. עקרונית אני מסכים עם התביעה שראש רשות חייב להיות אזרח ישראלי, אולם הנימוק של חה"כ צדוק, לגבי מצב שעשוי להיווצר מחר בבית-לחם, הוא נימוק חזק. שאלה זו קשורה יותר למדיניות הממשלה בשטחים. אנחנו רוצים ליצור תנאים נוחים לאליטת גרציה של תושבי השטחים בחיי המדינה בכל מיני תחומים. בירושלים המצב שונה. היא חלק בלתי נפרד של המדינה, כל חוקי המדינה חלים עליה. אולם תושבי מזרח ירושלים לא קיבלו אזרחות ואין אנו כופים עליהם את האזרחות. אצל כדי להקל עליהם להקלט במדינת ישראל חשוב הדבר גם לגבי תושבי מזרח ירושלים. במצב הפוליטי הנוכחי מוטב להשאיר את המצב הקיים כמות שהוא.

ח. י. צדוק:

לגבי ההחמרה שהיושב-ראש הציע אני רוצה לתרגם ללשון המעשה את אשר חה"כ הלוי אמר. לא צריך לאבד חוש של פרופורציה. מי שיש לו אזרחות כפולה יכול להיות נשיא המדינה, ראש הממשלה, שר, שופט בית-המשפט העליון, רב ראשי; רק ראש עיר אינו יכול להיות.

ידוע שההשקפות של חה"כ הלוי ושלי בענין תנאי השלום אינן זהות. אולם אינני רוצה שחוק בחירת ראשי ערים יעמוד למיכשול אם מחר יוחלט שכפר פלוני או עיר פלונית, שהם היום במסגרת השטחים, יהולו עליהם החוק, המשפט והמינהל של מדינת ישראל. אני מניח שלא נוכל וגם לא נרצה לכפות על תושבי אותו מקום אזרחות ישראלית. אולם ארצה ששם יתנהל שלטון מקומי לפי חוקי מדינת ישראל. זו המטרה של החלת החוק הישראלי על אותם שטחים. האם יתכן אז מצב, שבכל העיר הזאת, או בכל הכפר הזה, לא יהיה אדם שהוא כשיר לכהן כראש הרשות?

פרופ' א. י. דיין:

שאלת האזרחות הכפולה התעוררה כאשר קבענו את המיבחן הזה לגבי שופטים, קאדיים ונושאי משרות מסוג זה. בכל הסעיפים האלה כתוב: לא יתמנה שופט וכו' מי שאינו אזרח ישראל, והחוספת היא: היה המועמד בעל אזרחות אחרת. ודין המדינה שהוא אזרח בה מאפשר לו שיחרור מאזרחות זו, לא יתמנה אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו כדי להתנתבד מאותה אזרחות. כלומר, אפילו לגבי משרות אלה לא שללנו את האפשרות שאדם יהיה בעל אזרחות כפולה, אולם אמרנו: אם הוא יכול להשתחרר מהאזרחות הזרה - יעשה את כל הדרוש לכך.

אני חושב שלמיבחן האזרחות אין מקום פה. ולא מהסיבה שהעלה חה"כ צדוק. כרגע אנחנו מחוקקים חוק בשביל מדינת ישראל ואין אנו צריכים לחשוב על זה שמחר החוק עשוי לחול בשטח גיאוגרפי אחר. המיבחן הזה לא נראה לי מהותי לגבי העניין.

יש כאן עוד נקודה. אם הוועדה תלך בקו של הפניה וזהות מבחינת מיבחני הכשירות לגבי חברי מועצה וראשי רשויות, לא נראה לי כדבר רצוי להפיר את האיזון הזה. מה ההגיון שאדם הזכאי לבחור בראש הרשות בעצמו אינו יכול להיבחר? אינני מבין מדוע ראש רשות צריך לעמוד במיבחן נוסף זה של אזרחות.

היו"ר י. גולדשמידט:

אינני עומד על ההצעה, מפני שאני רואה שאין הרוב תומך בה, או בכל-זאת סבורני שאין מדינת ישראל דומה לשאר המדינות. נושא האזרחות רגיש יותר אצלנו מאשר במדינות הקיימות 500 או 300 שנה. השאלה האם יש אדם באמתקשר את גודלו עם המדינה או שומר לעצמו דרך נסיגה למדינה אחרת היא שאלה רגישות אצלנו הרבה יותר מאשר במדינות ותיקות.

המצב הרגיש והעדין יכול להביא למסקנה הפוכה: להחמיר פחות.

ח.י. צדוק:

י.ה. קלינגהופר:

אני רוצה להזכיר שיש אצלנו גם סטטוס של עולה שאיננו אזרח. זהו מעמד משפטי מיוחד המקנה זכויות מסויימות. אתה אינך יכול לגרשו וכך הלאה. יש לעתים סיבות בגללן אין העולה יכול לנתק מיד את קשריו עם ארץ המוצא. אנחנו התחשבנו בכך בחוק האזרחות. מה האסון אם אדם כזה יהיה ראש רשות מקומית? ואולי היה בארץ מוצאו בעל נסיון רב בתחום השלטון המקומי?

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מסיר את ההצעה.

עכשיו עלינו להתייחס לשאלת ההפניה לחקיקה הקיימת לעומת האלטרנטיבה: לפרש בחוק את כל התנאים והמייבחנים.

ב. הלוי:

התנאים הם שונים לגבי רשויות מקומיות מסוייג' שונים. בחלקן אלה הוראות בחוק חרות ובחלקן דברים שנקבעו על-ידי מסיקה של בית-המשפט. לכן חוסר היציבות ולא מד-הנמצא שאדם ייבחר לראש הרשות ייפסל לאחר מכן לכהונה על-ידי בית-המשפט ויהיה צורך לערוך בחירות חדשות. לדעתי, הבחירה הישירה של ראש הרשות צריכה להבטיח מירב הוודאות שהיא גם סופית, לפחות סופית מבחינת יציבות החוק. כלומר, כל הציבור צריך לדעת מראש מה הקוולפיקציות הדרושות כדי להיות מועמד וכדי לכהן בתפקיד.

לאורך זה אני מציע לא לנקוט בשיטת ההפניה

אלא להעתיק את הדברים לחוק, כדי שיהיו ברורים, ובמידה ויש ספק לגבי תנאי כלשהו לקבוע באופן חד-משמעי מה הדין, ולעשות רשימה של קוולפיקציות לגבי ראש רשות.

כמובן שאינני מציע לשנות את החקיקה הזאת

לגבי חברי המועצה. אבל אם אחר-כך חתיה טענה שיש שוני בין הקוולפיקציות של חבר מועצה לקוולפיקציות של ראש רשות, אציע להעתיק את הרשימה הזאת גם לגבי בחירת חברי מועצה. זה ישמש תקדים טוב לשיפור החקיקה לגבי המועצות. על מה שאני עומד הוא: שהחוק יהיה ברור ובהיר.

ח.י. צדוק:

עד עכשיו דנו בשתי הצעות קונקרטיות לסנות

ממרכת הכישורים הקיימת, בענין החושבות ובענין האזרחות, וסיכמנו לא לסנות. דווקא העובדה שהכשירויות אינן זהות בכל מקום ומקום, ובכל סוג של רשויות מקומיות, היא המביאה אותי למסקנה שיש לנסח את הסעיף בדרך של הפניה. באופן שמי שנקשר להיות חבר המועצה יהיה גם כשיר להיות ראש הרשות.

היו"ר י. גולדשמידט:

יש שתי הצעות ואנחנו נצביע.

ה צ ב ע ה

בעד ניסוח סעיף 4 בדרך ההפניה - רוב

בעד ניסוח סעיף 4 בדרך הישירה - מיעוט

ההצעה לנסח את הסעיף בדרך ההפניה נחקבלה

הסתייגות לחה"כ הלוי

סעיף 3

היו"ר י. גולדשמידט:

אנחנו עוברים לסעיף 3. לסעיף זה מוצע לנו נוסח מחוקק ע"י פרופ' ידין.

פרופ' א. ידין:

סעיף 3, ככל שהיה קצר, כלל לפי נוסחו המקורי שני נושאים: יום הבחירות ואורך הצעתו היא לדבר בסעיף 3 על ענין הבחירות. זה האחרון ישולב בסעיף אחר, למשל סעיף 9, שמיילא עוסק בזה.

עיינו שוב בסעיפים השונים הקובעים את יום הבחירות ומצאנו שגם פה ההפניה היא הדרך המחאימה ביותר. אחרי בדיקת סעיפים אלה נראה היה לנו שיהיה זה נכון כי ראש הרשות יבחר ביום בחירת חברי המועצה. יש רק סטייה בנקודה אחת בה הפניה גלובלית אינה מחאימה. לגבי מועצה לרשות מקומית יכולות להיות בחירות בשניה כתוצאה מערעור. זה לא צריך להיות גורם לבחור בראש הרשות מחדש. אם יש ערעור על בחירתו של ראש הרשות, והערעור מתקבל, יש סעיפים הדנים מה יקרה במקרה זה. אולם אם הערעור מכוון לא לבחירת ראש הרשות אלא לבחירת המועצה, והוא מתקבל, אין זה נוגע לבחירת ראש הרשות.

הצעתנו לסעיף 3 היא כדלהלן: "בחירות לראש רשות יהיו כל אימת שיהיו בחירות למועצה של אותה רשות מקומית ויחסימו ביום הבחירות למועצה".

כמו כן אנחנו מציעים להוסיף במקום אחר: "ערעור על בחירות למועצה אין בו ערעור על בחירת ראש הרשות, וערימה שני של בחירות למועצה, כתוצאה מערעור על בחירת המועצה, אינה גוררת בחירות לראש הרשות, על אף האמור בסעיף 3".

ר. ארזי:

ומה הדין במקרה הפוך? נניח שיש ערעור על בחירת ראש הרשות.

גם זה לא משפיע. פרופ' א. ידין:

א. שפט:

לאור הנחיות הוועדה בחנו עם פרופ' ידין את כל אותן הוראות אפשריות הדנות בבחירת מועצה מקומית. המדובר אינם כל-כך פשוטים. סעיפים 4-6 בחוק הרשויות המקומיות דנים במועד עריכת הבחירות למועצות. סעיף 4 קובע שהבחירות יתקיימו כל 4 שנים, דוגמת הבחירות לכנסת. אולם לפי סעיף 5 רשאי שר הפנים לדחות את עריכת הבחירות למועצה פלונית (קורא את הסעיף) העקרון הוא, שאפשר לדחות בחירות אם מסיבה כלשהי אי-אפשר לקיים בחירות במקום. נניח שהמצב מעורער באותה רשות מקומית, או כתוצאה משעת חירום וכו'. יש הוראה נוספת: שר הפנים יכול לדחות את הבחירות לתאריך לאחר שחלפו הסיבות, אולם לא לתאריך מאוחר יותר מהבחירות הבאות.

מערכת שניה של הוראות יש במקודת העיריות ובפקודת המועצות המקומיות. לפי סעיף 145 לפקודת העיריות, כאשר מועצה נכשלת במילוי תפקידה והשר מפזר אותה, יש שוב מספר אלטרנטיבות - או ועדה קרואה, או מועצה ממונה או קיום בחירות. בפקודת המועצות המקומיות ישנו סעיף 39 שהוא מקביל לסעיף זה בפקודת העיריות. כלומר, יש אפשרות די ניכרות שבחירות תתקיימנה לא במועדן אלא במועד אחר.

במצב דברים זה הדבר המתקבל ביותר על הדע הוא לומר: לא חשוב איך תבצענו למצב שמחיימות בחירות ברשות מקומית; אבל אם מחיימות בחירות למועצה - אז בוחרים גם בראש הרשות. זה מה

שנאמר בסעיף 3 וזהו העקרון המחגלם באוחו נוסח שמוצע לפניכם.

האם אפשר יהיה לערער גם על תוצאות
הבחירות לראש הרשות?

י.ה. קלינגהופר:

בוודאי, לפי סעיף 7(ד), המזכיר סעיפים
72 עד 97 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות).

א. שפט:

ובהם יש גם ערעור על בחירות.

ז.א., צריך לקבוע עוד סטייה מהסימלונות
של הבחירות. הלא יתכן שאחרי שהבחירות
נערכו תוצאות הבחירות למועצה תהיינה כשרות, בעוד שעל בחירת ראש הרשות
יהיה ערעור, והוא יחקבל, ואז יש לערוך את הבחירות לראש הרשות מחדש.
במקרה זה הבחירות לא תהיינה באותן יום.

י.ה. קלינגהופר:

עשינו זאת על-ידי ההפניה המוצעת.

פרופ' א. ידין:

ההפניה היא לבחירות למועצה. כאן אתה
קובע כלל ששתי הבחירות צריכות להיות
סימלונות. צריך לקבוע יוצא מן הכלל גם לגבי בחירה חוזרת של ראש
הרשות אשר תבוא בעקבות ערעור.

י.ה. קלינגהופר:

כאן לא כתוב שאלה הבחירות היחידות
שיכולות להיות. יש עוד מקרים ועוד
אפשרויות לפי החוק בהם בוחרים בראש הרשות (כשהוא מתפטר וכו').

פרופ' א. ידין:

האם סעיף זה עולה בקנה אחד עם סעיף 6
בו נאמר: "אדם יכול להיות מועמד לראש
רשות ברשות מקומית אחת בלבד; הוא יכול להיות מועמד לראש הרשות ולמועצה
גם יחד, אך אם נבחר ראש הרשות, יוסר שמו מרשימת המועמדים למועצה".
אם המועמד לראש הרשות הוא גם מועמד למועצה, ויש ערעור על בחירת
המועצה, מה יהא דינו של אותו ראש רשות?

ד. ארזי:

תלוי למה הוא נבחר.

פרופ' א. ידין:

סעיף 3 נוסח באופן חד-סטרי: בחירות לראש
הרשות יהיו כל אימת שיהיו בחירות למועצה.

הינ"ר י. גולדשמידט:

לא נאמר ההיפך.

אין צורך כי אין קשר.

מר רוחם:

בקונסטרוקציה הזאת השארנו את הנראות
חוק הרשויות המקומיות (בחירות) בעינן
ורק אמרנו, שכאשר בוחרים במועצה בוחרים גם בראש המועצה. ההיפך לא
נאמר, כלומר שכאשר בוחרים בראש המועצה בוחרים גם במועצה. זה לא
נאמר בשום מקום. כאשר נגיע לסעיף 7 שם נציע לצרף את המסקה בדבר
ערעור על בחירות למועצה, ואז נוכל לבדוק שמה חסר משהו או לא.

א. שפט:

מדוע שיניחם את הנוסח ובמקום "ביום"
הבחירות למועצה" אתם מציעים לכתוב
"כל אימת שיהיו בחירות למועצה"?

הינ"ר י. גולדשמידט:

מאחר ויש מספר אפשרויות לקיום הבחירות,
ולאו דווקא ביום מסוים, סברנו שזהו
נוסח יותר מדויק ויותר מבטא את המצב.

א. שפט:

האם אי-אפשר להגיד במקום "כל אימת"
"בצמוד"?

י. קורן:

"בצמוד" אינו ביטוי מדוייק. זה יכול
להיות לפני או אחרי או באותו יום.

פרופ' א. ידין:

אז מושב לומר "ביום הבחירות".

י. קורן:

הביטוי "כל אימת" מבטא לא רק את היום,
אך המועד, אלא גם את הסיבה. למשל:

מר רוחם:

אם שר הפנים מפזר מועצה מקומית, כי אז צריך לערוך בחירות גם למועצה
וגם לראש הרשות.

אני מציע לקבל את הנוסח של סעיף 3

היו"ר י. גולדשמידט:

כמוצע לנו, וכך לקבל את הנוסח של

הפסקה הנוספת בדבר ערעור על בחירות למועצה. מקומה של פסקה זו נקבע
כאשר נגיע לסעיף 7 או בסעיף אחר.

סעיף 3. בנוסח שהוצע ע"י פרופ' ידין, נחקבל

נוסח הפסקה בדבר ערעור על בחירות למועצה,

כמוצע ע"י פרופ' ידין, נחקבל.

(מיקומה שרם נקבע).

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.